

## Stanišna i biološka raznolikost – ekološko utemeljenje, antropogeni utjecaji i Konvencija o biološkoj raznolikosti\*

Milan Meštrov

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

### Sažetak

Stanišna i biološka raznolikost utemeljena je na odnosima i cjelovitosti zbivanja u prostoru, u biotopima i ekološkim sustavima, obuhvaća biljne i životinjske vrste, niže i više biotičke sustave. Djelovanjem čovjeka uvelike se smanjuje biološka raznolikost, izjednačuju se uvjeti života i širi jednoličnost, monotonija struktura i ekoloških zbivanja, a to se događa na globalnoj razini te planet postaje sve ugroženiji smanjujući stanišnu i biološku raznolikost. Time se ugrožava ne samo biljni i životinjski svijet nego i čovjek.

Uočivši te opasnosti donešena je Konvencija o sačuvanju biološke raznolikosti u Rio de Yeneiru 1992.

Temeljni ciljevi Konvencije o biološkoj raznolikosti, koju je potpisala i Republika Hrvatska jesu »očuvanje biološke raznolikosti, održiva uporaba njezinih komponenti, te provedena i ravnopravna razdioba dobiti što proizlazi iz korištenja genetičkih resursa, uključujući primjeren pristup genetičkim resursima i odgovarajuće prenošenje relevantnih tehnologija, uzimajući u obzir sva prava nad tim resursima i tehnologijama, a uz primjereno financiranje«.

Sve ugovorne strane dužne su, prihvaćajući navedene ciljeve, provoditi niz mjera za njihovo ostvarivanje. Neke od tih zadaća i mjera bit će izložene u referatu.

**Ključne riječi:** antropogeni utjecaji, biološka raznolikost, ekološko utemeljenje, Konvencija o biološkoj raznolikosti, suvremena ekologija, stanišna raznolikost

### 1. EKOLOŠKO UTEMELJENJE

Bit je suvremene ekologije spoznaja da se održavanje i proizvodnja žive prirode temelji na odnosima koji vežu živa bića međusobno i za neživu prirodu. Proizvodnja i raspodjela organske tvari u prirodi, raspored, gustoća naselja biljnih i životinjskih vrsta, održavanje živoga svijeta u cjelini je temeljna zadaća ekoloških istraživanja.

U prethodnih nekoliko desetljeća brzo se širi i produbljuje sadržaj ekologije, a poprima nove važne sadržaje i u sklopu društvenih djelatnosti. Važno je uočiti koja pitanja ekologija danas postavlja i kako ih pokušava rješavati, te dokle seže domet dostignuća suvremene ekologije kao znanosti u sklopu drugih prirodnih znanosti, tehnike i tehnologije, sociologije, etike i filozofije do teoloških vidika. (Meštrov, 1975:73–75; Meštrov, 1986:15–16; Meštrov, 1996:359–366; Pozaić, 1991).

Iz spomenute osnovne zadaće suvremene ekologije očito je da je biološka raznolikost u raznolikosti staništa upravo bitno ekološki utemeljena.

\* Rad je prezentiran na interdisciplinarnom znanstvenom kolokviju »Tijekovi i mijene mišljenja, svijeta i čovjeka«, Zagreb, 24. i 25. veljače 2000.

Spomenut ću samo neke elementarne činjenice. U opsežnim pojasi na kopnu, gdje su obilježja podneblja prilično ujednačena, razvijene su ovisno o podneblju posebne skupine ekosustava. Sastav biljnog i životinjskog svijeta (flora i fauna) nekog područja te opseg rasprostanjenosti svake vrste je vrlo različit ekološki ali i povijesno uvjetovan, (vrste širokog rasprostranjenja do endema i reliktnih vrsta). (Meštrov, 1975:73-75; Meštrov, 1999:170-230; Pozaić, 1991).

Hrvatska kao malo koja europska zemlja obiluje izuzetno vrijednim prirodnim krajolicima. To su mediteranski, planinski i panonski predjeli sa svojim vazda zelenim, zimzelenim, listopadnim i mješovitim šumama, krškim pojavama i oblicima, planinskim pašnjacima, vrlo razvedenom obalom, s mnogim jezerima, riječnim tokovima, obiljem špilja, vodopada, i s mnogim drugim prirodnim vrijednostima i ljepotama. Mnogi predjeli u Hrvatskoj imaju posebno znanstveno, estetsko, povijesno, kulturno-prosvjetno, rekreacijsko i gospodarsko značenje.

U našim je predjelima zaštita flore i faune posebno važna jer je Hrvatska bogata endemičnim i reliktnim vrstama, a u biogeografskom je smislu vrlo raznolika. U nas su se još uvijek očuvale neke biljke i životinje koje su u mnogim europskim zemljama nestale ili su najveća rijetkost. To je također vrlo važno prirodno dobro Hrvatske. (Meštrov, 1996:359-366; Meštrov, 1999:170-230; Pozaić, 1991; Pregled stanja biološke i krajobrazne raznolikosti Hrvatske..., 1999).

## 2. ANTROPOGENI UTJECAJI

Očito je da je iz niza vlastitih istraživanja i istraživanja mnogih drugih autora, čovjek sklon unificiranju i destrukciji krajobraza i živih bića na zemlji i tako stvaranju monotonije staništa i osiromašenja sustava života na zemlji. Niz je različitih zahvata čovjeka kojima to čini. Mogao sam zato na svjetskom kongresu ekologe 1990, održanom u Japanu (Jokohama), izložiti referat o antropogenim reliktima, vrstama živih bića koje su nedavno široko rasprostranjene, danas preostale samo još u oazama malih dimenzija i samo čekaju potpuni nestanak, a to vodi osiromašenju genetskog potencijala biosfere. Zadirući u sva osnovna zbivanja koja se odvijaju u biosferi, čovjek je postao jedan od najvažnijih ekoloških čimbenika. U relativno kratkom vremenu više je izmijenio svoj okoliš nego bilo koja druga biološka vrsta, pa uvelike utječe na daljnji razvoj biosfere. Mijenjajući prirodu, čovjek izaziva u njoj promjene koje posredno i neposredno djeluju na njega samoga. Posebnost je njegova djelovanja u tome što se ono obavlja primjenom tehnike i obuhvaća ne samo različita materijalno tehnička pomagala nego čitav skup opsežnih znanja i iskustava generacija koja su sređena u znanosti. Njegovo djelovanje je biotički činilac od iznimnog značenja, a to je djelatnost svjesnog, organiziranog i najčešće neracionalnog iskorištavanja prirode, bez poštivanja ritma zbivanja u prirodi, neusklađeno s njom, uništavajuće za život, ekosustave i danas sve globalnije biosferu u cijelosti. Izaziva u biosferi snažne promjene osobito krčenjem i uništavanjem šuma na velikim prostorima, zahvatima u hidrosferu, izgradnjom i prekomjernim širenjem mnogih gradskih i industrijskih naselja, povećanjem prometa i širenjem prometne mreže te onečišćavanjem atmosfere, hidrosfere i tla. (Meštrov, Petrik, 1973:70-73; Meštrov, 1975:73-75; Meštrov, Dešković, Tavčar, 1978:61-79; Meštrov, 1979:71-91; Meštrov, 1986:15-16; Meštrov, Kerovac, 1990; Meštrov, 1996:359-366; Meštrov, 1999:170-230; Pozaić, 1991; Vagner, Meštrov, 1977:215-310).

### 3. O KONVENCIJI O BIOLOŠKOJ RAZNOLIKOSTI

Biološka raznolikost obuhvaća svu raznolikost života na zemlji, sve gene, sve genotipove, biljne i životinjske vrste, biotope, ekosustave i sve više biotičke sustave do cjelovite biosfere: šume, travnjake, močvare, vode na kopnu i u kopnu, mora, tlo, usjeve, domaće životinje, »divlje« vrste i mikroorganizme različitih skupina.

Konačno je postalo jasno i u širim razmjerima svijesti čovječanstva da je potrebno pridonijeti očuvanju i održivom iskorištavanju biološke raznolikosti pa je na već povijesnoj konferenciji Ujedinjenih naroda o okolišu i razvoju (UNCED), održanoj u Rio de Janeiru 1992. 157 država potpisalo Konvenciju o biološkoj raznolikosti, pristupivši globalnom partnerstvu koje je usmjereno pomirbi dvostrukih zahtjeva – za visokokvalitetnim okolišem i prirodom i zdravim gospodarstvom svih naroda svijeta. Konvencija je stupila na snagu 29. prosinca 1993. i od tada se taj dan obilježava kao međunarodni dan zaštite biološke raznolikosti. Hrvatska je postala punopravna stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti od 5. siječnja 1997, te se obvezala na provođenje njezinih odredaba. (Konvencija o biološkoj raznolikosti, 1992:22–39; Pregled stanja biološke i krajobrazne raznolikosti Hrvatske..., 1999; Spudić, 1999:3; Strategija i akcijski plan..., 1999:3248–3269).

»Tijekovi i mijene mišljenja, svijeta i čovjeka« se upravo u ovoj problematici mogu dobro slijediti.

Svijest o izvornoj vrijednosti biološke raznolikosti po sebi, kao i ekoloških, genetičkih, socijalnih, ekonomskih, znanstvenih, obrazovnih, kulturnih, rekreacijskih i estetskih vrijednosti biološke raznolikosti i njezinih komponenti, mukotrpno se razvijalo i prihvaćalo.

Još mukotrpnije se odvijalo prihvaćanje činjenice da je očuvanje biološke raznolikosti zajednička briga čovječanstva. Prihvaćanje obveze da su države odgovorne za očuvanje biološke raznolikosti na svom području i za upotrebu svojih bioloških resursa, svjesne da se različitim, vrlo intenzivnim i ekstenzivnim ljudskim djelatnostima biološka raznolikost značajno umanjuje, pokazale su odlučnost da očuvaju i na prikladan način koriste biološku raznolikost na dobrobit današnje i budućih generacija.

Utvrđena je činjenica da je opći nedostatak informacija i znanja o biološkoj raznolikosti a uz to da postoji hitna potreba razvijanja znanstvenih, tehničkih i institucijskih kapaciteta koji bi omogućili temeljno razumijevanje i znanje potrebno za planiranje i primjenu odgovarajućih mjera jedna od temeljnih zadaća u svrhu predviđanja, spriječavanja i iskorijenjivanja uzroka značajnog smanjenja ili gubitka biološke raznolikosti. Nedostatak pune znanstvene pouzdanosti ne bi smio služiti kao izgovor za nepoduzimanje ili odgađanje mjera za izbjegavanje ili umanjivanje te prijetnje. Naglašava se da je temeljni preduvjet očuvanja biološke raznolikosti očuvanje ekosustava i prirodnih staništa (Diversitas..., 1998:8–10; Konvencija o biološkoj raznolikosti, 1992:22–39; Pregled stanja biološke i krajobrazne raznolikosti Hrvatske..., 1999; Spudić, 1999:3; Strategija i akcijski plan..., 1999:3248–3269).

Naglašava se važnost i potreba promicanja međunarodne, regionalne i globalne suradnje država, međuvladinih i nevladinih organizacija u očuvanju biološke raznolikosti i održive upotrebe njezinih komponenti te da su za očuvanje biološke raznolikosti potrebna ulaganja znatnih sredstava i da se od tih ulaganja može očekivati širok raspon ekoloških, ekonomskih i socijalnih dobitaka. Ta ulaganja se predviđaju iz domaćih i međunarodnih izvora (Konvencija o biološkoj raznolikosti, 1992:22–39).

### 3.1 Ciljevi Konvencije

Iz svega slijedi da su ciljevi Konvencije očuvanje biološke raznolikosti, upotreba njezinih sastavnica te pravedna i ravnopravna razdioba dobrobiti što proizlaze iz korištenja genetičkih resursa, uključujući primjeren pristup genetičkim resursima i odgovarajuće prenošenje odgovarajućih tehnologija, uzimajući u obzir sva prava nad tim resursima i tehnologijama a uz primjereno financiranje.

Iz tih jasno izloženih ciljeva proizlazi sukladno Povelji UN i načelima međunarodnog prava suvereno pravo iskorištavanja vlastitih resursa rukovodeći se vlastitim probitkom zaštite okoliša a isto tako prihvaćajući odgovornost osiguravanja djelatnosti, u okviru svojih ovlasti ili u doseg u svojih nadzornih mehanizama, koje neće oštetiti okoliš drugih država ili područja granica nacionalnih jurisdikcija (Konvencija o biološkoj raznolikosti, 1992:22–39).

### 3.2 Opće mjere za očuvanje i upotrebu biološke raznolikosti

Svaka ugovorna strana će sukladno svojim specifičnim uvjetima i sposobnostima razvijati nacionalne strategije, planove ili programe za očuvanje i održivu upotrebu biološke raznolikosti, ili će za tu namjenu prilagoditi postojeće strategije, planove i programe, a sve te strategije, planove i programe moraju odražavati mjere preporučene Konvencijom i biti relevantne za ugovornu stranu.

Posebno se u Konvenciji ističe potreba promicanja i ohrabivanja istraživanja što pridonosi očuvanju i održivoj upotrebi biološke raznolikosti i razvijanja metoda očuvanja i održive upotrebe bioloških resursa. Na toj osnovi potiče se potreba obrazovanja i obuke na području mjera identifikacije, očuvanja i održive upotrebe biološke raznolikosti i njezinih sastavnica na svim razinama obrazovanja i oblicima saopćavanja.

Sugerira se svakoj Zemlji da osigura sukladno svojim mogućnostima, financijsku potporu i poticaje za ostvarenje ciljeva Konvencije sukladno svojim nacionalnim planovima, prioritetima i programima, a predviđaju se i načini međunarodnog financijskog doprinosa u te svrhe.

Posebna pozornost se posvećuje situaciji zemalja koje su ekološki najranjivije, primjerice one u aridnim i semiaridnim zonama, obalnim i planinskim područjima, a u toj kategoriji je bez sumlje Hrvatska. (Konvencija o biološkoj raznolikosti, 1992:22–39; Meštrov, 1975:73–75; Meštrov, 1999:170–230; Pozaić, 1991).

Kako je konvencija donesena, a da prije toga nije provedena znanstvena procjena o stanju biološke raznolikosti u svijetu ni u pojedinim područjima, to je povezano s djelatnošću MAB (UNESCO) i drugih međunarodnih organizacija razrađena ideja o međunarodno organiziranom promatranju biološke raznolikosti u multidisciplinarnom smislu u sklopu programa »Diversitas«. Predviđeno je deset osnovnih programskih elemenata i područja istraživanja: Utjecaj biološke raznolikosti na funkcioniranje ekosustava, Održavanje i promjena bioraznolikosti; Sistematika: inventarizacija i klasifikacija, Monitoring biološke raznolikosti i čuvanje, restauracija i održivo iskorištavanje, te područja: Biološka raznolikost na kopnu, u tlima i sedimentima, Biološka raznolikost u morima, Mikrobiološka raznolikost, Biološka raznolikost u kopnenim vodama i Antropološka dimenzija biološke raznolikosti. Osim poticanja istraživačkog rada i svega onog što predviđa Konvencija o biološkoj raznolikosti podržavat će se

radna savjetovanja i simpoziji kojima je cilj razrada i saopćavanje istraživačkih programa i rezultata istraživanja, te drugih aktivnosti vezanih za problematiku biološke raznolikosti. (Diversitas..., 1998:8–10; Pregled stanja biološke i krajobrazne raznolikosti Hrvatske..., 1999; Spudić, 1999:3).

Hrvatska je kao potpisnica Konvencije te punporavni član Konvencije od 1997. godine s obvezom da će provoditi njezine odredbe na temelju opsežnih stručnih podloga prikupljenih tijekom izrade Nacionalne strategije i akcijskog plana zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti publicirala monografiju »Pregled stanja biološke i krajobrazne raznolikosti Hrvatske« (1999, Državna uprava za zaštitu prirode i okoliša), a Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora je na sjednici 30. lipnja 1999. donio vrlo koncizne i vrlo buhvatne odredbe »Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske« (Narodne novine, 81, 3. kolovoza 1999. str. 3248–3269). Sve te odredbe strategije i akcije obvezuju nas radi nas samih, radi važnosti očuvanja još uvijek vrlo velike raznolikosti staništa i biokomponenti na relativno malom prostoru Hrvatske kao ekoloških, genetičkih, socijalnih, gospodarskih, znanstvenih, obrazovnih, kulturnih, rekreacijskih i estetskih vrijednosti, ali nas obvezuju i u međunarodnim relacijama s potpisnicima 157 zemalja Konvencije.

#### 4. ZAKLJUČAK I PRIJEDLOG

Želim na kraju naglasiti neke činjenice i za Hrvatsku, po mojem mišljenju važne elemente akcije u neposrednoj i daljnjoj budućnosti.

1. Činjenica je da Hrvatska ima, po svojem geografskom i biogeografskom smještaju i po još uvijek relativno ušćivanom bogatstvu staništa i biološke raznolikosti, svoje posebno mjesto u europskim razmjerima, što čini temelj ekološke, genetičke, socijalne, gospodarske, znanstvene, obrazovne, kulturne, rekreacijske i estetske vrijednosti.

2. Činjenica je ujedno da je jedino Hrvatska i Bosna i Hercegovina u Europi koje nemaju potpuno istraženu, a posebno publiciranu recentnu i fosilnu floru i faunu, a to je temelj znanja o tome što je to Hrvatska u pogledu stanišne i biološke raznolikosti.

3. To bi trebala biti zadaća za naše neposredno i odlučno djelovanje, da se znanstvenim istraživanjima i publikacijama pristupi hitno inventarizaciji i klasifikaciji živog svijeta u Hrvatskoj (flora i fauna) s vidikom postojanja i utjecaja biološke raznolikosti na funkcioniranje ekosustava, održavanja i promjena te raznolikosti, kontrole te raznolikosti i očuvanja, restauracije i održivog iskorištavanja u području biološke i stanišne raznolikosti na kopnu, u tlima i sedimentima, u morima (naše Jadransko more), u našim kopnenim vodama i s vidika antropološke dimenzije stanišne i biološke raznolikosti.

To je za nas u Hrvatskoj hitan i neodloživ zadatak, zadatak kome moramo organizirano i dugotrajno prionuti.

4. Treba poticati i njegovati znanstveno istraživački i stručni rad institucija, fakulteta i instituta kojima je po prirodi stvari zadaća istraživanje i obznanjivanje rezultata istraživanja o kojima je prethodno bila riječ.

5. Treba tim institucijama u strategiji i programu dugoročnih istraživanja R. Hrvatske osigurati kontinuirano financiranje s angažiranjem sredstava i međunarodnih organizacija.

6. Mlade i sposobne kadrove što više treba poticati, hrabriti i financirati – podupirati da se bave istraživačkim radom sadržaja o kojima je riječ.

7. Treba otkloniti diskriminirajući stav prema napredovanju kadrova koji se bave ovim važnim istraživanjima na regionalnom i širem planu ako su kvalitetna, makar nisu u nekim posebnim publikacijama, kao što su one, primjerice u CC citirane. U nas već decenijama postoje kočnice, stavovi koji su učinili velike štete upravo zbog toga jer su ta istraživanja stanišne i biološke raznolikosti Hrvatske stavljani u drugi plan, što je bilo nedopustivo. U tom pogledu treba učiniti bitni zaokret. Vjerujem da će Ministarstvo za znanost i tehnologiju i Ministarstvo za zaštitu okoliša i prostorno uređenje i drugi ove probleme pozitivno rješavati u suradnji sa znanstvenim, znanstveno–nastavnim, stručnim i drugim institucijama i stručnjacima.

8. Organizirano treba pristupiti istraživanju i publiciranju sadržaja o stanišnoj i biološkoj raznolikosti s angažiranjem svih kadrovskih kapaciteta putem određenog Odbora za istraživanje biološke raznolikosti koji bi vodio trajnu brigu o tim istraživanjima i publikacijama.

## LITERATURA

- \*\*\* (1998). *Diversitas, An International Programme of Biodiversity Science*. (Str. 8–10). IUBS, SCOPE, UNESCO, ICSU, IGBP, IUNMS.
- \*\*\* (1992). Konvencija o biološkoj raznolikosti (19 str.) MAB, Izvor: *Biology International– The News Magazine of the International Union of Biological Sciences (IUBS)*, No. 25, (srpanj), str. 22–39.
- Meštrov, M., Petrik, B. (1973). Zagađivanje i zaštita voda. *Encyclopedia moderna* (str. 70–73). 7 (22), Zagreb.
- Meštrov, M. (1975). Suvremena ekologija u suvremenom društvu. *Simpozij prirodne znanosti i njihovo značenje u suvremenom društvu*. str. 73–75. HPD. Zagreb.
- Meštrov, M., Dešković, I., Tavčar, V. (1978). Onečišćenje rijeke Save prema višegodišnjim ekološkim istraživanjima. *Ekologija*, 13(1):61–79.
- Meštrov, M. (1979). Ekološki aspekti onečišćenja površinskih i podzemnih voda u kontinentalnom dijelu naše zemlje. *Drugi kongres ekologa Jugoslavije. Zbornik referata*. Knj. I. str. 71–91.
- Meštrov, M. (1986). Suvremeni ekološki problemi. *Simpozij o ekološkim problemima suvremenog prometa. Zbornik radova*. str. 15–16. Zagreb: JAZU.
- Meštrov, M., Kerovec, M. (1990). Anthropogen relictiness in ecosystems of Yugoslavia. *V. International congress of ecology*. Yokohama, August 23–30.
- Meštrov, M. (1996). Ecology, Environmental protection – Ontological and ethical perspective. *Socijalna ekologija*, 5(3):359–366.
- Meštrov, M. (1999). Ekologija. U: *Genetika, evolucija, ekologija*. Udžbenik iz biologije za IV. Razred gimnazije, IV izdanje. Zagreb: Školska knjiga. str. 170–230.
- Pozaić, V. (1991). *Ekologija. Znanstveno– etičko– teološki upiti i obzori*. Zagreb: Filozofsko–teološki institut Družbe Isusove.
- \*\*\* (1999). *Pregled stanja biološke i krajobrazne raznolikosti Hrvatske sa strategijom i akcijskim planovima zaštite*. Zagreb: Državna uprava za zaštitu prirode i okoliša.
- Spudić, D. (1999). Europska vrijednost biološke raznolikosti. *Okoliš*, 95, str. 3.
- \*\*\* (1999). Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske. *Narodne novine*, 81, 3. kolovoza, str. 3248–3269.
- Vagner, D., Meštrov, M. (1977). Kakvoća voda rijeka Une, Vrbasa, Bosne i nekih njihovih pritoka prema analizi makrozoobentosa. *Hrvatske vode*. 5(20):215–310.

## HABITAT DIVERSITY AND BIODIVERSITY – ECOLOGICAL FOUNDATION, ANTROPOGENIC IMPACTS AND THE CONVENTION ON BIODIVERSITY

Milan Meštrov

Croatian Academy of Arts and Sciences, Zagreb

### Summary

*Both the landscape and biodiversity are based on relations and events inside biotops and ecosystems, which comprise plants and animal species, and lower and higher biosystems. Human activities considerably decrease biodiversity. As a result of this activities, life condition become more uniform with increase the monotony of structure and ecological events. Consequently, the planet becoming more endangered with decreasing in habitat and biological diversity. In this way not only plants and animals bring into danger but human being also.*

*The Convention on Biological Diversity were framed in 1992 in Rio de Janeiro in view of threaten various habitats and world's biodiversity.*

*Basic aims of the Convention on Biological Diversity signed also by the Republic of Croatia are: conservation of biodiversity, sustainable management of its components and equitably distributed benefit obtained through utilisation of genetically resources. This includes also the adequate approach to the genetic resources and adequate transfer of relevant technologies, considering both the adequate financing and all rights upon mentioned resources and technologies.*

*All parties are in duty bound to carry out a number of measures aimed to achievement all mentioned goals. Some of this tasks and measures will be treated in the exposition.*

**Key words:** *anthropogenic impacts, biodiversity, ecological foundation, Convention on biodiversity, contemporary ecology, habitat diversity*

## BIOTOPISCHE UND BIOLOGISCHE VIelfALT – ÖKOLOGISCHE BEGRÜNDUNG, ANTHROPOGENE EINFLÜSSE UND DIE KONVENTION ÜBER DIE BIOLOGISCHE VIelfALT

Milan Meštrov

Kroatische Akademie der Wissenschaften und Künste, Zagreb

### Zusammenfassung

*Biotope und biologische Vielfalt gründet auf den Verhältnissen und gesamten Geschehnissen im Raum, in den Biotopen und in den Umweltsystemen; sie umfasst Pflanzen- und Tierarten, niedrigere und höhere biotische Systeme. Durch menschliche Tätigkeiten wird die biologische Vielfalt gravierend vermindert, die vielfältigen Lebensbedingungen werden zueinander immer ähnlicher. Die Einförmigkeit und Monotonie der Strukturen und ökologischer Geschehnisse breitet sich aus. All dies geschieht auf der globalen Ebene, so dass die Erde einer steigenden Gefahr ausgesetzt ist, die in einer Verminderung der biotopischen und biologischen Vielfalt besteht. Dadurch werden nicht nur die Pflanzen- und Tierwelt, sondern auch Menschen bedroht.*

*Nachdem die Gefahr wahrgenommen wurde, konnte 1992 in Rio de Janeiro eine Konvention über die Erhaltung der biologischen Vielfalt verabschiedet werden.*

*Die Hauptziele der Konvention über die biologische Vielfalt, die auch von der Republik Kroatien unterzeichnet wurde, sind folgende: "die Erhaltung der biologischen Vielfalt, eine nachhaltige Verwendung ihrer Komponenten sowie eine durchgeführte und gerechte Verteilung der Nutzen, die aus der Verwendung von genetischen Ressourcen hervorgehen. Dazu gehört auch eine angemessene Anwendung von genetischen Ressourcen und entsprechende Übertragung relevanter Technologien, indem alle Rechte hinsichtlich dieser Ressourcen und Technologien bei angemessener Finanzierung berücksichtigt werden."*

*Allen Vertragsparteien obliegt es, indem sie die angeführten Ziele angenommen haben, eine Reihe von entsprechenden Maßnahmen durchzuführen. Einige dieser Maßnahmen werden in diesem Beitrag behandelt.*

**Grundausrücke:** *anthropogene Einflüsse, biologische Vielfalt, ökologische Begründung, Konvention über die biologische Vielfalt, moderne Ökologie*